

Od monarchie k republike – výstava v ŠVK v Prešove

Prešov, 5. november 2018 – 28. február 2019

Gabriela OLŠAVSKÁ

Na pôde Štátnej vedeckej knižnice (ŠVK) v Prešove sa už stalo tradíciou organizovanie odborných výstav predstavujúcich písomné pamiatky kultúrneho dedičstva. Príkladom je aj výstava *Od monarchie k republike: zlomové udalosti na stránkach dobovej tlače a ich reflexia v knižnej kultúre*, ktorá bola širokej verejnosti dostupná v priestoroch študovne starých tlačí od 5. novembra 2018 do 28. februára 2019. Výstava bola usporiadaná pri príležitosti 100. výročia ukončenia prvej svetovej vojny, rozpadu Rakúsko-Uhorska a vzniku Československej republiky. Išlo o panelovú výstavu s textovou a obrazovou časťou, doplnenú o ukážku tlačí z fondu ŠVK v Prešove k sledovanej tematike. Výstava verejnosť oboznámila s najdôležitejšími aspektmi vtedajšej doby, pretože okrem politickej situácie reflektovala aj na kultúrny a literárny život či školstvo.

Pozornosť bola v rámci výstavy venovaná chronologickému prehľadu najdôležitejších udalostí spätých s domácim a zahraničným odbojom, jeho najvýznamnejšími predstaviteľmi (Vavro Šrobár, Přemysl Šámal, Alois Rašín, Karel Kramář, resp. Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, Milan Rastislav Štefánik) a ich aktivitami počas obdobia prvej svetovej vojny, ktoré vyústili do vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Prehľad udalostí bol doplnený dobovými fotografiami, textovými ukážkami najdôležitejších dokumentov spätých s odbojom a ich reflexiou v dobovej tlači. Priestor v rámci výstavy dostali aj československé légie v dokumentoch, spomienkach ich príslušníkov i literárnom spracovaní. V rámci výstavy bola prezentovaná časť ukážky z diela Jozefa Gregora Tajovského *Rozprávky z československých légii v Rusku* (1920) či text prísahy príslušníkov česko-slovenského vojska v Rusku.

V samostatnej časti výstavy bolo zdokumentované prvé desaťročie existencie ČSR. Okrem prehľadu udalostí spojených s budovaním nového štátu boli v tejto časti výstavy prezentované aj dobové fotografie a ohlas udalostí v dobovej tlači.

Osobitá pozornosť bola v rámci výstavy venovaná kultúre a školstvu v sledovanom období, v ktorej boli prezentované napríklad osobné spomienky prvého rektora Univerzity Komenského v Bratislave Kristiána Hyneka na udalosti, ktoré predchádzali vzniku univerzity, pohľad E. K. Rosola na Slovenské národné divadlo či článok Jozefa Škultétyho o slovenských knižniciach v periodiku *Národné noviny*.

Samostatnou časťou v rámci výstavy bola literatúra, v ktorej boli predstavené samostatne česká a slovenská literatúra, jej základné vývojové črty v období po prvej svetovej vojne. Predstavené boli osobnosti a autori, v ktorých tvorbe našla ohlas vojna. Samostatná pozornosť bola v českom prostredí venovaná aj tzv. legionárskej literatúre a jej predstaviteľom, ku ktorým okrem iných patrili Rudolf Medek, Josef Kopta, František Langer a Jaroslav Kratochvíl, ako aj nakladateľstvám legionárskej literatúry. Zo slovenského prostredia boli predstavení autori ako Jozef Gregor Tajovský, Janko Jesenský a Martin Rázus a ukážky z ich tvorby s tematikou vojny.